

**VALTIONEUVOSTON SELONTEKO EDUSKUNNALLE
VALTIONTALouden KEHYKSISTÄ VUOSILLE 2014—2017
27.3.2013 ANNETUN VALTIONEUVOSTON SELONTEON
(VNS 3/2013 vp) TÄYDENTÄMISESTÄ**

Valtioneuvosto on antanut valtioneuvoston päätöksen valtiontalouden kehyksiä vuosille 2014—2017 koskevan valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

VALTIONTALOUDEN KEHYKSET VUOSILLE 2014—2017

Valtioneuvosto on tänään asian oltua valmistelevasti raha-asiainvaliokunnan käsiteltävänä, muuttanut valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 1 §:n ja valtiontalouden kehusehdotusten, talousarvioehdotusten sekä toiminta- ja taloussuunnitelmien laadintaperiaatteista 24 päivänä huhtikuuta 2003 annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla 27.3.2013 tehdyn valtiontalouden kehyspäätöksen 1. luvun 7. kappaleen, 1. luvun 8. kappaleen, 4. luvun ja liitteen 3 seuraavasti:

1. Taluskehitys ja finanssipolitiikka

Hallitus on päättänyt välittömistä valtion menoja vähentävistä ja tuloja lisäävistä toimista näiden periaatteiden mukaisesti. Merkittävimmät toimenpiteet sisältyvät hallitusohjelmaan sekä vaalikaudella tehtyihin kehyspäätöksiin. Tällä kehyspäätöksellä toteutetaan vuoden 2015 tasolla n. 600 milj. euron lisäsopeutustoimet. Verotus kiristyy ns. haittaveroissa, kuten tupakan, alkoholijuomien ja makeisten verotuksessa. Toisaalta yhteisöverokantaa alennetaan merkittävästi, mutta samanaikaisesti osinkoverotusta kiristetään ja tiettyjä verotukia poistetaan tai rajoitetaan. Veroperustemuutoksiin ja valtion tuloihin kohdistuvia toimenpiteitä tarkastellaan tarkemmin luvussa 4. Suurimmat menosäästöt kohdistuvat mm. kuntien valti-onosuuksiin, sairausvakuutuslain mukaisesti maksettaviin korvauksiin, opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksien indeksikorotusten tekemättä jättämiseen sekä kehitysyhteistyömäärärahojen tason alentamiseen. Toisaalta lisäpanostuksia osoitettiin mm. kehittyvien yritysten tukemiseen, teollisuudelle v. 2015 voimaan astuvasta rikkidirektiivistä aiheutuvien kustannusten kompensoimiseen, ICT 2015-ohjelman toimeenpanoon, työmarkkinoille osallistumiseen kannustamiseen sekä ammatillisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen lisäpanostuksiin.

Hallituksen finanssi-
poliittinen linja

Sopeutustoimenpiteet toteutetaan asteittain vuoteen 2015 mennessä ja aiemmat päätökset mukaan lukien ne kohentavat valtion rahoitusasemaa nettomääräisesti yhteensä n. 5,2 mrd. eurolla vuoden 2015 tasolla.

4. Tuloarviot ja valtiontalouden tasapaino

Budjettitalouden varsinaisten tulojen arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 3 ½ % vuodessa. Verotulojen kasvuksi arvioidaan 3,9 %. Verotulojen osuus budjettitalouden varsinaisista tuloista on n. 85 %. Verotuksen kokonaisrasitukseen vaikuttaa valtion päätösten ohella kunnallisten verojen ja sosiaalivakuutusmaksujen taso. Vuonna 2017 budjettitalouden tulojen (pl. lainanotto) ennakoidaan olevan 54,1 mrd. euroa.

Valtion budjettitalouden tuloarvioiden lähtökohtana on maaliskuussa 2013 päivitetty arvio kansantalouden keskipitkän aikavälin kehityksestä. Talouskasvun ennakoitaan olevan hidasta keskipitkällä aikavälillä, minkä johdosta myös veropohjien kasvu on hidasta. Kokonaistuotannon ennakoitaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 1,7 % eli karkeasti yhtä nopeasti kuin arvioitiin edellisen kehyspäätöksen yhteydessä. Talouden lähtötilanne on kuitenkin aiemmin ennakoitua heikompi, kun vuosia 2012 sekä 2013 koskevia kasvuennusteita on alennettu lähelle nollaa.

Tuloarvioissa on uusien päätösten lisäksi otettu huomioon hallitusohjelman verolinjaukset sekä muut hallituksen jo aiemmin tekemät päätökset, joista suuri osa on toteutettu vuosien 2012 ja 2013 talousarvioiden yhteydessä.

Mittaluokaltaan merkittävin uusi verolinjaus tehdään yhteisö- ja pääomatuloverotukseen. Yhteisöverokantaa alennetaan vuodesta 2014 alkaen 4,5 prosenttiyksiköllä 20 prosenttiin samalla kun osinkotulojen verotukseen tehdään merkittävä rakenteellinen uudistus. Julkisesti noteeratuista yhtiöistä saaduista osinkotuloista 85 % luetaan yksityishenkilöiden verotuksessa jatkossa veronalaiseksi, kun aiemmin vain 70 % luettiin veronalaiseksi. Muista kuin julkisesti noteeratuista yhtiöistä saadut osingot verotetaan aikaisemmasta poiketen kokonaisuudessaan pääomatulona siten, että osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua 8 % vuotuista tuottoa vastaavasta osingon määrästä 25 % on veronalaista tuloa 150 000 euroon saakka. Tämän euromääräisen rajan ylittävistä osingosta 85 prosenttia on jatkossa veronalaista pääomatuloa. Kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton ylittävä osinko verotetaan jatkossa pörssinoteeratuista yhtiöistä saatujen osinkojen tavoin 85 prosenttisesti. Lisäksi pääomatuloverotuksen progressiorajaa alennetaan siten, että 40 000 euroa ylittävältä osalta pääomatulon vero on 32 %, kun aiemmin raja oli 50 000 euroa.

Kehyspäätös sisältää myös yritysten verotusta kiristäviä toimenpiteitä, joilla pyritään laajentamaan yhteisöveron veropohjaa. Yritysten edustuskulujen vähennyskelpoisuus poistetaan v. 2014 alka-

en sekä pitkäaikaisten investointien poistot muutetaan verotuksessa hyödykekohtaiseksi. Hallituksen aiemmin vuosille 2013—2015 päättämät verokannustimet tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä tuotannollisten investointien korotetut poisto-oikeudet perutaan vuodelta 2015. Myös yhteisöjen korkomenojen vähennysoikeutta rajoitetaan lisää vuodesta 2014 alkaen. Yhteisöverotukseen tehtävistä toimista aiheutuvat verotuottomuutokset kompensoidaan muille veronsaajille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla.

Yhteisöveroprosentin alentaminen aiheuttaa n. 870 milj. euron verotulomenetyksen staattisesti vuositasolla arvioituna. Yhteisö- ja osinkotuloverotuksen rakenteellinen muutos kannustaa joissain tapauksissa noteeraamattomien yhtiöiden omistajien palkanmaksuun osingon sijaan, minkä vuoksi yhteisöveropohja pienenee. Kun nämä käyttäytymisvaikutukset otetaan huomioon, yhteisöverokertymän arvioidaan alenevan 870 milj. euron sijasta n. 960 milj. euroa. Hallitus arvioi, että yhteisöverokannan alentamisella on vaikutuksia mm. yritysmuodon valintaan, yritysten rahoitusrakenteeseen, voiton siirtämiseen, investointien määrään ja investointien sijoittumiseen. Yhteisöverokannan keventämisellä arvioidaan olevan merkittäviä talouskasvua vauhdittavia vaikutuksia. Näiden veropohjaa laajentavien dynaamisten vaikutusten seurauksena, osinkoverotuksen rakenteellisen muutoksen vaikutukset huomioiden, kannan alentamisen fiskaaliseksi vaikutukseksi arvioidaan -480 milj. euroa.

Yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin n. 3 % vuodessa. Vuosina 2013—2014 yhteisöverotuottoa pienentävät määräaikaiset yritysverohuojennukset, sekä tutkimus- ja kehitystoimintaa koskeva kannustin että tuotannollisten investointien korotetut poistot. Verotuoton oletetaan kasvavan samassa tahdissa kansantalouden tilinpidon mukaisen toimintaylijäämän kanssa, vaikka yhteisöverotuoton taso putoaakin merkittävästi tehtyjen päätösten seurauksena. Veronsaajakohtaisesti eriteltyinä valtion yhteisöverokertymän odotetaan kasvavan hieman yhteisöveron koko tuottoa nopeammin, keskimäärin n. 5 % vuodessa, koska kuntien ja seurakuntien yhteisövero-osuuksien määräaikaiset korotukset päättyvät vuonna 2016.

Osinkotuloverotukseen tehtyjen muutosten arvioidaan kasvattavan veron tuottoa yhteensä noin 390 milj. eurolla ansiotulo-osinkojen poistuessa kokonaan sekä osinkotulon veronalaisen osuuden kasvaessa 70 %:sta 85 %:iin. Ansiotuloverotuksen osalta kehyspäätös sisältää vain vähän uusia muutoksia. Verotusta keventäviä toimenpiteitä ovat kunnallisverotuksen perusvähennyksen kasvattaminen 10 milj. eurolla ja työtulovähennyksen korottaminen 60 milj. eurolla. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärää korotetaan 2 400 euroon nykyisestä 2 000 eurosta, mikä alentaa verotuottoja 25 milj. eurolla. Ansiotulo-osinkojen poistumisen ansiotuloveroja alentava vaikutus kompensoituu listaamattomien yhtiöiden omistajien lisäessä palkan nostamista osinkojen sijaan. Verotusta kiristävinä toi-

menpiteinä v. 2015 asuntolainojen korkovähennysoikeutta rajoitetaan edelleen 5 prosenttiyksiköllä sekä opintolainojen korkovähennysoikeus poistetaan kokonaan v. 2015.

Kehyskaudella ansio- ja pääomatuloverojen ennakoidaan kasvavan keskimäärin 6 %. Verojen pohjana olevien ansiotulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin runsaat 3 ½ % ja pääomatulojen keskimäärin 4 ½ % vuodessa. Laskelmassa oletetaan hallituksen aiemmin tekemien linjausten mukaisesti, että vuosina 2013 ja 2014 veroperusteita ei tarkisteta inflaation tai ansiotasoon nousua vastaavasti. Vuonna 2015 veroperusteisiin tehdään hallitusohjelman mukaisesti ansiotasokorotusta tai inflaatiota vastaava tarkistus ja vuosina 2016 ja 2017 oletetaan inflaatiokehityksen mukainen tarkistus.

Perintö- ja lahjaverotuksessa sovelletaan edellisen kehyspäätöksen mukaisesti uutta veroluokkaa yli 1 milj. euron perinnöille ja lahjoille vuosina 2013—2015.

Arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin noin 3 ½ % vuodessa. Verotuoton kasvuennuste johdetaan kotitalouksien kulutusmenojen kasvuarviosta.

Kehyspäätös sisältää myös useita valmisteverokorotuksia. Valmisteverojen tuoton ennakoidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 1,2 % vuodessa. Veromuutosten johdosta tupakkaveroa arvioidaan kertyvän 50 milj. euroa ja alkoholijuomaveroa 125 milj. euroa aiempia arvioita enemmän. Vuoden 2014 alusta tupakkatuotteiden veroa korotetaan noin 10 % ja alkoholijuomien valmisteveroa korotetaan siten, että mietojen juomien (esim. olut ja siideri) veroa korotetaan 15 % ja muiden 10 %. Virvoitusjuomien veron osalta korotus on 55 milj. euroa v. 2014, jonka lisäksi v. 2015 korotetaan makeisiin, jäätelöön ja virvoitusjuomiin kohdistuvaa makeisveroa 50 milj. euroa ja samalla harkitaan veropohjan mahdollista laajentamista. Sähköveroa korotetaan 80 milj. euroa v. 2014 alusta lukien. Hallitusohjelman mukaisesti liikennepolttoaineiden veroa korotetaan kahdessa vaiheessa, joista jälkimmäinen on määrä toteuttaa v. 2014, jolloin verotuoton arvioidaan kasvavan 125 milj. euroa. Autoveron tuoton arvioidaan kasvavan kotitalouksien kulutusmenojen kasvua seuraten, keskimäärin runsaat 3 % vuodessa.

Pankkiverotuotoksi on oletettu kehyskaudella 150 milj. euroa vuodessa. Hallitusohjelman mukaisesti ns. windfall-vero otetaan käyttöön v. 2014 mutta huomattavasti lievempänä kuin hallitusohjelmaan on kirjattu. Verolla pyritään keräämään 50 milj. euroa hallitusohjelmaan kirjatun 170 milj. euron sijaan.

Kehyspäätökseen sisältyvien veromuutosten arvioidaan välillisten verojen osalta hieman kasvattavan tuloeroja, mutta pääomatuloverotuksen osalta kaventavan tuloeroja stattsisesti tarkasteltuna. Arvio perustuu VATTin tekemään tulonjakovaikutusarvioon, jonka mukaan kaiken kaikkiaan veromuutosten vaikutukset tulonjakoon olisivat lievästi tuloeroja kaventavia.

Budjettitalouden muista tuloista osinkotuloja arvioidaan kertyvän vuosittain n. 1 mrd. euroa. Valtion omistamien osakkeiden myyntituloista ennakoitaan kertyvän budjettitalouteen tuloja vuosittain keskimäärin noin 500 milj. euroa kehyskaudella. Arvio valtion saamista korkotuloista on alentunut kevään 2012 kehyspäätöksen yhteydessä arvioidusta. Tätä selittää pääasiassa valtion talletuksien korkotuloarvion pienentyminen, minkä taustalla on korkotaso-oletuksen aleneminen. Tuloarvioihin vaikuttavat myös muutokset muille valtioille myönnettyjen lainojen maksuaikataulussa ja -ehdoissa.

Valtion budjettitalouden arvioitua tasapainokehitystä tarkastellaan liitteessä 3.

Valtionvelan määrän oletetaan kasvavan n. 96 ½ mrd. euroon v. 2014. Valtion velan suhde bruttokansantuotteeseen nousee vuoteen 2014 saakka, jonka jälkeen se kääntyy alenevaksi. Valtionvelan arvioidaan olevan v. 2017 n. 105 mrd. euroa, mikä on n. 45 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Kansantalouden tilinpidon käsittein valtionalouden arvioidaan ennustelaskelmissa olevan alijäämäinen koko kehyskauden. Vuonna 2014 alijäämän arvioidaan olevan 2,7 % bruttokansantuotteesta kohentuen tältä tasolta runsaan yhden prosenttiyksikön kehyskauden aikana.

Valtionalouden
tasapaino ja velka

LIITE 3 Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden varsinaisista tuloista vuosina 2013—2017 ja budjettitalouden tasapainosta vuosina 2013—2017

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden varsinaisista tuloista vuosina 2013—2017, mrd euroa

	2013	2014	2015	2016	2017	2013—2017 keskim. vuosimuutos, %
	TA					
Verotulot yhteensä	39,9	41,4	43,1	44,9	46,6	3,9
— ansio- ja pääomatuloverot	8,6	9,4	9,8	10,3	10,9	6,2
— yhteisövero	3,2	2,8	3,2	3,6	3,9	4,9
— arvonlisävero	16,8	17,3	17,9	18,6	19,3	3,5
— valmisteverot	6,7	7,0	7,1	7,1	7,0	1,2
— muut verotulot	4,6	4,9	5,1	5,3	5,5	4,3
Sekalaiset tulot	4,9	5,1	5,0	5,2	5,1	0,7
Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	1,9	2,0	2,1	2,1	2,1	1,7
— Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	0,6
Tulot yhteensä¹⁾	47,0	48,9	50,6	52,5	54,1	3,6

¹⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tasapainosta vuosina 2013—2017, mrd. euroa, käyvin hinnoin

	2013	2014	2015	2016	2017
Budjettitalouden arvioidut tulot yhteensä ¹⁾	47,0	48,9	50,6	52,5	54,1
Budjettitalouden arvioidut menot yhteensä, käyvin hinnoin ²⁾	54,5	53,8	54,4	55,0	56,5
Arvio budjettitalouden tasapainosta	-7,5	-4,9	-3,8	-2,4	-2,3
Valtionvelka suhteessa BKT:seen, %	45,8	46,4	46,2	45,5	44,7

¹⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

²⁾ Menot on muutettu käypähintaiseksi valtiovarainministeriön valtionmenojen hintaindeksiennusteella, joka antaa suuntaa antavan arvion hintakehityksestä kehyskaudella.